

Ба 3 555

Ба 3 555

65^a

20.6

Ба 3555
№ 2.

„Zahlánie sónce,
i ů násze wakónce!”

PIERSZAJE CZYTANNIE

DLA DZIETAK BIEŁARUSOŬ

Złazyła Ciotka.

Cena 6 k.

PIECIARBURH.

Drukarnia K. Piantkoŭskaha. Wialik. Padjaczeskaja wul., № 22.

1906.

Бел. аддзел
1994 г.

5309
94

Инл. фонд
535558р
4

225: (r 44.20009

Dla tych, szto nie wuczylisia na naszym
lementary:

Znak Ć czytaci jak polskaje CZ, jak ra-
siejskaje ч.

Znak Š jak polskaje SZ, jak rasiejskaje Ш.

Znak Ž jak Ż, jak Ж.

Znak ů jak sieredolsze паміеž і u.

Pieršaja časć.

1. Niadziéla.

Ů niadziélu nájpierš ustajúe mátkka i stárša
siastrá, Hanúla. Mátkka pálié u piéčy, wárye
stráwu, piačé bliný. A siastrá hónie karówy ů
póle. Apaslá pryježdžájee báeka z načléhu i
búdzié Winculá. Wincúl dóuha paciáhiwajecca,
ziawáje; ále mátkka stáwié sniédaé na stol i
kryčýe: „Wincúl, Wincúl, skwárki astýhnué,
ustawáj i tak užó daunó, jak Hanúlka za cia-
bié karóuki pasié!“ Wincúl schaplájecca, bar-
džénka mýjecca, hawórye páciery, sniéduje i
biažýe da býdla.—Prychódzié Hanúla da cháty.

Tahdý ustajúć užó miénšyje dziéci i starája babúla. Chto mýjecca, chto čěšecca, chto pór-cie čýstaje kładzié. Paabiédaušy dziéci s krý-kam biahúć na wiósku hulác, a báćka z măt-kaju i Hanúlaju idzié da kašcióla. Astajécca adná babúla pilnawác cháty.

U niadziélku dóbra spáci:
Móźna časta pažniéj ũstáci,
Póšle mătka pakupáje,
Žóŭty kóski pasplatáje,
I kašúlki dašć nam biély,
Bliniéc s skwárkáj žjamó celý.
Tahdý biažým my k susiědu
Z dziaćmi hulác da abiědu.

2. Náša haspadárka.

Májem dzwie karóuki: adná rýžaja u biélyje láty; my jajé nazywájem „Krasúlaj“. Druhája, paławiénka — „Ziaziúlka“. Krasúlka miénšša, a bolš małaká dajé. Tátka káže, što lépszy zawód. A ja lublú Ziaziúlku, bo nia tak na škódu lása. Jośé jaśćé try awiěčki z dwójma blizniàtkami. Kónik — kaštánčyk i héta ũsia žywája haspa-dárka. Práŭda, bylí parsiučók i dzwie kurýcy. Ale kurýcy mătka žydóm pradałá, a parsiučók zdoch piěrad Siómuchaju.

Mnie zdajécca, što my nia wiélmi baháty
i nia nádta biédny. Siarédniaje ruki haspadary.

3. Swárba.

Paswarýlisia wiasná z zimóju, nu j dawáj
adná adnój na zlośé rabiéc. „Ja, káže, wiasná
na zimú: nia búdu s tabóju šmat hawaryéc! Za
kaüniér i tak špurhanú, što až za lasámi ty ũ
mianié apyníšsia!“ — „Maučý, maučý — burčála
biélaja zimá: chíba ja eiabié ũ baráni roh za-
haniú, jak ścisnu, to až tabié wýlazué wóčy“.
Nu j pačáli adná adnój na pierakór rabiéc. Zimá
hónié śnieh, a wiasná — doždž, wot i wýjdzie
plúta. Zimá paüzié z marózam, wiasná lézie z
adlihajú, i znoũ niamá parádku. Ciarpiéli lúdzi,
ciarpiéli, a póśle dawáj schod rabiéc, dawáj
rádzié, pa čyjéj tut staranié jim stáé. Adný
kazáli: „My jaščé nia wýmalacili zbóža, nie na-
wazíli droũ, nie atpačýli póśle létνιαje rabóty,
chaj pabúdzie zimá“. Druhíje znoũ kryčáli:
„Won zimú! janá nas pamarózié: my j tak lápei
pataptáli, kažuchí abadráli. Dósi nam jajé; chó-
čem wiasný!“ J nia wiédama, jak to janó praj-
ślób na tym sehódzi, kab nie ũwajšóũ staréñki
žabrák i nie pačáũ žalicea na zimú.

Práüda, wúšy bylí admaróžany, rúki pakrépšy, šwítka—rwána, sam jon dryžáü ad chóladu. Üwiés schod zakryčáü ü adzín hólas: „Nia chóčem zimý! chaj wiasná idzié da nas!“ Biédnaja zimá zaplákała hórka na ludziéj; šlózki jajé ciaklí s strech, bíli pa abalónkach *), razliwálsia pa ziamlí, zbiaháli u lúžy, z lúžau u réčki, z réčak u móry, z móraü u akiány.

A wiasná šmiajálsia, strójiłasia u kwiétki, harcawála pa pólach, piéscilasia pa sadóch, ščebiatála z ptúškami, caławálsia z dziétkami, až pakúl nie paswáryłasia z létam.

Chto ciapiér abdaléje? skažýcie dziétki sámi.

4. Wiasná.

Ciótuchna, zimá,
Pryšlá kumá wiasná,
Hónic ciabié s cháty,
Swajé niasié šáty:
Chústy, stúžki, kwiétki,
Andarák, žykiétki.

---

*) pa šybach.

5. Pakúl nie ũ rukách, nie każy, što twajó.

Jšóů biédny mužyčóok eiéraz čýstaje póle, ubácyŭ zájčyka, nádtá uciéšyŭsia i kážeé: „Wot hdzie mnie Boh na šápkú pasláů! Padkradŭsia ja da hétaha zájčyka, zabjú jahó, zanasú ũ miastéčka, pradám i za héty hróšy kuplŭ šwínku; šwínka aparósieca, búdzie dwanáceaé parasiátak. Parasiátki wýrastué i prywiadué znoŭ pa dwanáceaé parasiátak; tahdý ja ũsieh ukarmlŭ, pakalŭ, šwíran miása nalažŭ, miása pradám i za hróšy wot jakúju chátu pabudúju, wot jakí búdu baháty! Wot to búdzie žycció! I tak kryknuŭ móčna, padkraŭšysia da zájčyka, što zájčyk pračehnŭsia i uciók.

Nia pij miódu, nia staŭ cháty,
Pakúl ũ rukách pŭsta!
Nie chwalisia, što baháty!
Nie każy, što hŭsta,
Pakúl krŭpnik, jak wadzica,
Burakí biaz kwásu;
Nie każy: „Hrašéj krynica,
Zličyé niamá času!“

6. S prýsku, dy ů ahón.

Adnahó rázu wioz haspadár zbóža da mliná. Pa darózi krychú razsýpaŭ. Uhlédzieli héta haľubý, prylaciéli i dawáj klawác zierniáty. Jak raz na tóje prybióh piawún, razahnáŭ haľubóŭ i sam pačáŭ dziubác. Haľubý dúža zazławáli dyj kážuéc: „my tabié šalmóustwa takóha nie darújem, paskáržymsia kamú tréba“.

Palaciéli da karšuná i dawáj na piéunia čaupáci *). A karšunú bylá na rúku héta skárha: jon skarystáŭ z jajé i raspráwiŭsia pa swójamu: spačátku zjeŭ piéunia, a pósle zakusiŭ haľubámi.

7. Hútarka asótu s krapiwaju.

Što ty patýkaŭsia sa mnóju? kryčála krapíwa asótu: „ci ja tabié raŭniá? ničóha ty nia róbiš; nichtó ciabié nia znáje; wiétraješ niédzi ů póli siaród haŭsóŭ. Wot ja tak uwichájusia: kahó krapíwa pacaľuje, chto krapíwu zhatúje. Kóžny krapíwu znáje, kóžny spamináje, na kóžnym padwórku rastú ja. Hladź! užó až da prýzbaŭ padpaŭzlá. „Šákže“ — adazwáŭsia starý

*) skáržycca.

asót — „ja rastú dálej, báčué mianié lúdzi radziéj, ale músié majé špílki dyk daužéj pómníué ad krapíúki“.

Jak raz na toj čas patslúchała jich hútarku malája Marúta i kážeé: „Nia chwalíceisia: abója wy rabója! Matúlka kazála, što was abódwych s karénniam wýdziare“.

8. Synók maléńki.

Tatúlku, chóču ja čytác;
Tatúlku, chóču świet paznáć;
Tatúlku, jéchać chóču praz móry;
Tatúlku, abáčyé chóču hóry;
Jak ja búdu wučónym, tatulku,
Kuplú tabié tytunú ũ lútku,
Kuplú jaščé kažúch biély,
Dyj armiák sukónny cély;
Kuplú saróčku nówu,
Dyj sóšanku klanówu.
Pačniéš, tatúlku, harác
Dyj synká spaminác.
Matúlku tož lublú,
Čyrwónu chústu kuplú,
Chwartušók rabiéńki,
Andarák paławiéńki;
Páciarak nie adzin šnurók
Kúpié dla ciabié twój synók.
Tólki čytác nawučýcie,

Dyj u swiet synká puscicie.
Tahdy tatulóčku,
Síwy haľubóčku,
Tahdy i matúlka,
Rabiénka ziaziúlka,
Kuplú abiecánki!

Abiecánka-cacánka, a durnómu rádašć.
Částa abiecājuć, rédka datrymājuć.

9. Žurawiél i Čápla.

Žýli sabié pa abódwých kancóch balóta Žurawiél i Čápla. Póšle stála jim nádta markótna žyé i wot uzdumaŭ Žurawiél da Čápli u swáty jšci. Cipiachú, lipiachú, siem wiarstóu pa machú, ciéraz bor dy ů čáplaŭ dwor. „Jak máješsia Čápla?“ „Zdaróu Žurawiél!“ „Ci nia pójdzieš, Čápla, za mianié zamuž?“ — „A twajé nóhi dóuhi, piérja karótkka; dúža ty brýdki, nia prypadáješ da majhó smáku! Idzí sabié, hdzie byŭ!“ Žurawiél pierabraŭsia iznóu ciéraz balóta, dyj pryšóu u swoj dwor. Razdúmaľasia Čápla, što za Žuraŭlá zamuž nie pašlá, „daj“ — káže — „pajdú da jahó i pieraprašú“.

Cipiachú, lipiachú, siem wiarstóu pa machú, ciéraz bor, dy ů žuraŭloŭ dwor. „Zdaróu Žu-

rawiél?“ „Jak máješsia Čápla?“—„Wazmí mianie zámuž za siabié“. „Twajá šýja dóuha, i sínia, i krywája, i samá ty harbátaja: takóje mnie nie patréba“.

Chaciá byló i stýdna, adnák Čápla paplalásia ciéraz bor nazád u swój dwor. Škóda stála Žuraulú što nia uziáu Čáplu biédnuju i znoü pašóu jon tóju sámaju daróhaju. Cipiachú, lipiachú, siem wiarstóu pa machú... Tak celý wíek swój chadzíli janý adzín da adnahó u swáty i takí na abódwych kancóch balóta astalísia jich eháty.

Hórka rédzka,— dy jadúé,
Kiépska zámužem— dy jdué,
Choé za walá, tólkib ů eháci nie bylá!

10. Kurýca i piatúch.

Kurýca i piatúch znajslí pabíty harščók. Pierawiarnúli daharý dnom, ulézli ů jahó dy dawáj skakác. Skáčué, skáčué, ažnó lacié múcha. Pastúkala ů harščók: stuk, stuk, i pytáje: ehto tam skáčeé?

Kurýca z piatuchóm.

— A ty ehto?

— Paniénka Muchóuskaja.

— Prósím pamahčý u skókach.

— Skáčué, skáčué, až lacié bonk*). Stúknui u harščók: stuk, stuk! i pytájeé: Chto tam skáčeé?

Kurýca s piatuchóm,
Paniénka Muchóuskaja.

— A ty chto?

— Panič Bančukóuski.

— Prósím pamahčý u skókach.

Skáčué, skáčué, až s pad plótu wyskákiwaje žába. Žába pastúkala u harščók: stuk, stuk! Chto tam skáčeé?

Kurýca s piatuchóm,
Paniénka Muchóuskaja,
Panič Bančukóuski.

— A ty chto?

— Páni Balatóuskaja.

— Prósím da skókaŭ.

Skáčué, skáčué, až z narý wyskákiwaje mýška. Mýška pastúkala u harščók: stuk, stuk! Chto tam skáčeé?

Kurýca s piatuchóm,
Paniénka Muchóuskaja,
Panič Bančukóuski,
Páni Balatóuskaja.

— A ty chto?

---

*) awadzién.

— Páni Narčykóuskaja.

— Prósím da skókaũ.

Skáčué, skáčué, až z lésu wybieháje zájčyk.
Zastúkaũ lápkami u harščók: stuk, stuk! Chto
tam skáčeé?

Kurýca s piatuchóm,
Paniénka Muchóuskaja,
Panič Bančukóuski,
Páni Bałatóuskaja,
Páni Narčykóuskaja.

— A ty chto?

— Pánski Smakúnčyk.

— Prósím da skókaũ.

Skáčué, skáčué, až z lésu wybieháje lisíca.
Zastúkala u harščók. Stuk, stuk! Chto tam skáčeé?

Kurýca s piatuchóm,
Paniénka Muchóuskaja,
Panič Bančukóuski,
Páni Bałatóuskaja,
Páni Narčykóuskaja,
Pánski Smakúnčyk.

— A ty chto?

— Pánski Adziewánčyk.

— Prósím da skókaũ.

Skáčué, skáčué, až z lésu wylázie miadźwiédź.
Zastúkau u harščók: stuk, stuk! Chto tam skáčeé?

Kurýca z piatuchóm,
Paniénka Muchóuskaja,
Panič Bančukóuski,
Páni Balatóuskaja,
Páni Narčykóuskaja,
Pánski Smakúnčyk,
Pánski Adziewánčyk.

— A ty chto?

— Ja kumišče Miadźwiedźišče, ũsieh zadu-
šýšče, ja was padušú!

I tut miadźwiédź prycísnuŭ lápaju harščók.
Harščók razlaciéusia na kuski, a skakuný raz-
laciélisia na ũsie staróny: kurýca z piatuchóm
pad pieč, paniénka Muchóuskaja i panič Ban-
čukóuski burčučý palacièli da chlawá, pani Ba-
látóuskaja šlópnulasia ũ balóta, Narčykóuskaja
ũ nórku, zájčyk u póle, a lisíca da lésu.

Kumišče Miadźwiazdźišče astáusia adzín nad
pabítym harščkóm.

11. Cyhán.

Adnahó rázu da pracawítých ludzióŭ pry-
bíusia cyhán. Siéli abiéd jésci: z pačátku pry-
niašlí malódziwa ũ čarapku. Adzín z jich i py-
táje: „Kamú héta malódziwa zjésci“?— „Mnie“.

káže cyhán. Póšle pryniašlí mísku kilbásaŭ. „A kilbásyž kamú“? iznoŭ pytájué lúdzi.— „Mnie“, kryčýé cyhán.

Paabiédali, ustáli z za stalá i kážué: „nu, a ciapiér kamúž małacíc iści“? — „Małacíc nie mnie“, atazwáusia cyhán; „ja j tak užó na sia-bié dzwie rabóty ũziaŭ, dyk na trécciju síly nia stánieć“.

Cyhán, dziétki, nie baháty,
Cyhán na't*) nia màje chàty;
Nie haréc jon, ani siéjeć,
Tólki ũ slóncy zúby hréjeć.
Jak abiédać — zwaryé ũ pólu;
Jak spiawáci — chwálić dólu;
Cyhán bósy, abarwáty;
Cyhán, dziétki, nie baháty.

na't = nawat.

✓
10
11
12

Druhaja časć.

1. Moj sad.

Stajić moj sad pad bielym ćwietam;
Narcyz, stydliwych poŭny kras;
Zwisaje bez ű wakno bukietam;
Tulpanaŭ kust razćwioŭ zaraz.

Cwiacie laŭkoj, ű pukoch rabina,
Wiśniowa drewa ű małace;
A tam parečka, tam malina,
A tam moj hrab mały raście.

Lublu moj sad, jak rasćwitaŭ,
Jak saławiej swoj trel wiadzie;
Jak ćwiet halinku pryhibaje,
Jak pčołka miod adtul niasie.

Lublu moj sad ű majowym ranku,
Jak tonie jon ű rasistaj mhle,
Jak lipa šepčecca pry ganku,
I jak ziaziulka ku-ku šle.

Lublu moj sad pad bielym ćwietam
Lublu, zialonym jak stajić,
Lublu, jak hrušy špiejuć letam
I jak rabotaj jon kipić.

М. 1955

Lublu moj sad u počnu wosień,
Jak płod zwisaje da ziamli,
Jak jhołki syplucca at sosien,
Jak załaciacca śliū listki.

Lublu moj sad u krepku zimū,
Jak u kryształach ũwieś dryżyć
Jak dziacieł, sieūšy na halinu,
Zimowu pieśniu zahudzić!

2. Maja wioska.

Wioska, hdzie ja radziūsia, zawiecca Staūbuncy. Jana niedaloka ad Wilni na pačtowym trachci. Nawokał raskinulisia ciomnyje lasy. Praz dwoi hony za harodami biażyć bystraja reka, Wilija, najbliźšaja s usich rek u našaj huberni. U majoj wioscy usiaho budzie dymoū z wosiemdziesiać. Chaty pakryty sałomaju; najčeaściej na dwa kancy s kominami. Šakža joć i kurnyja, ale nia mnoha i to najbołš staryja, daūniošnija. Wakienicy malujuć na sinia, a to na žoūta. Sadoū wialikich haspadary nia majuć, ale nie biez taho, kab na koźnym humnisču, nie rašli dziareūca sliū i hruš. La samych chat lubiać sadzić topali. A ũsia wulica wysadżana wierbami.

Narod nie bahaty, ale, pryznacca, i nia biedny: chleba paddastatak — nie kuplaje; hrošy na swaju patrebu zaūsiody zarobić splawam lesu. Maładyje

chłapcy najčasiej wyjażdżajuc na zarabotki da Pieciarburha, Adesy, Ryhi i druhich miest.

Wałasnoja praŭlennia (kancelaryja), pošta, wučylišce, kaścioł, cerkwa — heta ūsio znachodzicca za dzwie wiarsty ū miastečku Hryčaniškach. Upiarod Staŭbunieckija dzieci chadzili wučycca da kazionnaha wučylišča i tam ich wučyli pa rasjejsku. Pašla ksiondz pry kaściele ustrojũ polskaje nawučannia, dy pačaũ tudy dziatwu sklikać. Wyjšła kaša; bo traplałasia tak, što adnych baćkoũ adzin syn chadziũ da rasjejskaha wučylišča, druhi da polskaha; wiarnuŭšysia da chaty, adzin hawaryũ pa rasjejsku, druhi pa polsku. I abodwa razam čuralisia rodnaje mowy. Chatnije baćuc, drennaja rabota: dzieci zdzičeli, stali u swajoj chacie čużymi. Mowu swaju pieradrażniwajuc, hutarki rodnaje stydajucca, nad baćkoŭskaj haworkaj rahoćuc. Słaby toũk! I wot raz u űwiata zyjšlisia haspadary usiej hetaje wioski, paradzilisia, pataũkawali, dyj pastanawili ustrojic u Staŭbuncach swaju bielaruskuju űkołu.

Naniali űwietly kaniec chaty ū Jasiuka Kuryły, ūziali wučyciela bielarusa, nakuplali kniżak bielaruskich i paćali wučyc swajich dzietak u swajoj wioscy, u swajim wučylišču, dy u swajoj mowie. Z taje pary pašoũ lad. Wiernucca dzietki z wučennia, pryniasuc s saboju kazak, pieśniaũ, paćnuć

baćkom čytać. Bačka ũjeć puty, maci pradzie kudzielu, a mały synok čytajeć im cikawyja rećy, cikawyja zdarennia. Wot i stanie ũsim wiasiola. Padčas zbiaruca jašće j susiedzi pasłuchać małoha čytaku.

3. Rodnaja wioska.

Wioska maja, čaraŭnica,
Što serca ukrała?

A mo' *) Wilja bałaŭnica,
Chwalaj zachlestała?

Mo' dubrowy zachapili
Bicie ũ majim sercy?

Mo' susiedzi nawaryli
Lubčyku ũ maniercy?

Bo kudy ja ni zwiarnusia,
Kudy ja ni hlanu,
S taboj, wiosaćka, spatknusia,
Ciabie uspamianu.

Jedu moram—ũsio zdajecca,
Što pływu Wiljoju;
I ũ Sybiry serca bjecca,
Kraj moj, za taboju.

4. Les.

Wysoki les, šumi, skrypi, rasu chawaj, ũ reku ũliwaj, hryby raści, nia daj ćwiaści žalobnym kwietkam.

*) mo' = moža.

Niasi paletkam svoj doŭhi cień, kładzi na pień ũ hirlandy*) moch, ściali pasciel, kab koŭny moh prylehč spačyc.

Wysoki les, ci čuješ hrom, jak jon zluje s usich staron? Jak pa duploch dryžač ziaziuli? jak chmara s chmaraj pašla ũ huli?

Tarachnuŭ hrom! Małanka palić na wuhal čorny ũwieš harech. A wo i hrad pa holjach smalić. A wo na złość, a wo na śmiech, piarun na troje dub razbiŭ. A wo piac jołak začapiŭ kruciasty wichar, hnie jich ũdwoje. A wo ũ hniazdo jakraz aboja ũpali busły: pišćać ich dzieci. A wo nia maš kudy padzieci kustoŭ maliny pierad buraj. A wo i zajčyk dryžyc skuraj. Na kwietkach pčolak hrad pabiŭ. Paziemki s kupin doždžyk zmyŭ. Usio chawajecca, dryžyc. Usieniek les ciamnieńkim staŭ. Pa holjach šum; u lesi šurm. Na ziemlu scielecca pawal.

Wysoki les, huscieńki les, iskrycca biela šata. Ŭ kryštałach iwa, biaroza siwa, ũ maroz prybrata, čakaje swiata.—Zialona jelka—bytcym s pudełka; stajic ũ dramoci dubok pry płoci.—Kustok kaliny appior haliny na truchlach toŭstaj borci. Zacichli pieśni ũ listach ciareśni, u hniezdach pusta, hdzie było husta ptušak wiasnoju.—Dziatwa lasnaja da nas zlataje s ciopłaha kraju, aŭ z za Dunaju.—

*) hirlanda—šnur, placiony z ziella ci kwietak.

Sojka zimuje, ciecier takuje; dziacieł takoče, sawa rahoče; wirabiej la chaty, smieciušok čubaty, dy siastra sinička — našy wiečny hości.

5. Pčoly.

Chto nia znaje pčolak? Chto nia bačyŭ pa sadoch wuloŭ, spiortych ab jabłany ci lipy? Chto nia

čuŭ pahaworak ab barciany ch lasnych pčolach, ab miadźwiedziach łasych na pčaliny miod? (Łasy, jak miadźwiedz na miod). Chatki pčolak zwiernuty padoužniami da słońca; kała jich čyscieńka, achajnienska. Raniutka ustaŭšy, wočki pracioršy, pačynajuć uwi-

chacca *) miadaŭnički — pracaŭnički, razletacca na na ŭsie starony.

Hajdajucca jany na kwietačkach, žaŭciejuć pa lužočkach, zwoniać pa biarezničkach.

Wydzieš wiesnianym rankam na zialonu siena-żatku, hladziš, pa dziacielinie poŭzajuć skrydla-tački, zbirajuć burštynački miadok, niasuć da wulja, zliwajuć u čašački waskawyja.

Niamaš ŭ jich swarby, niamaš dzialby. Matku swaju šanujuć; jana to ŭ jich i haspadaryć, jana toŭk wiadzie usiej hramady. A za toje dietki dajuć pačotnaje miesca matce ŭ wulji. Nie puskajuć na rabotu matki. Kažuć: «Ty, matulka, ŭ chatcy siadzi, dy za paradkam hladzi, kab ŭsi dietki pracawali, dy ciabie šanawali».

I praŭda, što matka hladzić za ŭsim čysta. Koŭny dzień pabudzić; tuju-siudy, hetu-tudy paśle, katoru pa rasu, katoru pa miód, a hdzie i na raz-wiedki; niekatarych prysuponić u wulji papratać: wymieści, smiaccio wynieści, chworych ahladzić, małych nakarmić. Cely dzień rabota idzie ahniom. Hultajawaty čalawiek kab pryhledzieŭsia da pčali-naje raboty, to peŭnie zasaromiŭsiab pa wuŭy.

*) uwiwacca.

Padumaješ, za wiarstoŭ kolki, za milu i boľš laciać na rabotu. I nikoli kab heta jany sumawali. A jak niepryjaciela spatkajuć, tak cela cheŭra hatowa pajšci na śmierć. Ŭsie za adnu, a adna za űsich. Ŭsie roűny: niama ni dwaran, ni miaščan, nihto nia jdzie ű paniawierku. Adzinakawa prawa, adzinakij paćot; koűnaj roűnaja miesca za stałom.

6. Sirata.

Siami hadoű astałasia Nastulka kruhłaju sira-toju. Pierš na pierš pamiorła maći z harački; a praz dwa roki baćku zabiła drewa ű lesi. Pryšli ludzi na chaűtury, pabiadawali, a nawat niekatoryje papłakali. I tym skonćyłasia toja. Baćku pachawali, a Nastulka astałasia adna adziniutka, jak palec, na bielym świeci. Niekamu Nastulku nakarmić, ani saročku pieramianić. Ŭyła jana z niaboščykam baćkaj u Saładuchi Kancawoha na haspodzi. Astałasia krychu adzieńnia pa baćkoch: kaűuch, armiak, botoű pryšwy, űyta s paűtary űesnastki dy krup z harćyk. Wot i űsia haspadarka siraciny, a i tuju razabrali za doűh. Było leta. Ludzi wysypali ű paletki na rabotu. Adny dzieci, dy sabaki astalisia ű wioscy. Siracina sieła na pryźbie i dawaj plakać, dawaj kryćać: „Tata, tata, tata!.. A

tata daloka, lažyć ũ syroj ziamli hlyboka, nia čuje, jak hałodnaja dačka płące. Dzieci małyja paschadzilisia, apstupili Nastulku. Chto mieŭ jabłyka, hrušku, chto kusok kašy, chto skarynku chleba, kłali ũ ručki małej Nastulcy. Budźkin Michaś pabieh da chaty i ũsie swaje cacki prynios dziaŭčyncy. Ale Nastulka ničoha nia brała, ničoha nia słuchała; jana ũžo nia płakała i nie kryčała, a čysta ssinieŭšy tolki chlipała. Ažno pakazałasia staraja žabračka, siwa, moŭ hałubka, išła pamaleńku, apirajučysia na kijok. Padyjšła babula da dzietak, razpytałasia; pryharnuła siracinu da siabie, pahładziła pa hałoŭcy, kažućy: „Cicha, cicha, tata prydzie, abaranku pryniasie, wun tudy pašoŭ za les, zaraz prydzie“.

Wyniała s torby chleba, syra, nakarmiła, zawiała pat studniu, wymyła jej twaryk, zniała saročku, achajała ũ karyci, wysuşıła, prybrała Nastulku i pawiała s saboju, pahawarywajućy: „Pojdziem, daćulka, da taty, pojdziem“. Nichto nie pytaŭ, pa što, kudy i skul babula. Siraciny jak by j nia było, jakby jana i nia radziłasia ũ Prudziancach.

Prajšło heta hadoŭ s čatyrnaccac. Niadzielkaju ũ letku pawychadzili prudzianskije na wulicu. Staryje sabie hawaryli, maładyje hulali. Ažno bać! Siwaja kanina, zaprežana ũ kałymašku, astanawilasja proci Saładuchawaj chaty. Wyskačyła maładaja dzieŭ-

čyna, piekna, prosta nie nahladziecca, jak s kazki karaleŭna, dy dawaj witacca s usimi, dawaj caławacca z babami, dziećmi, dzieučatami. A tut nihto nia znaje i nia dumaje, što heta siracina Nastula pryjechała adwiedać bačkawy mahiły. Pośle tolki mała-pamału razhawarylisia tak dy siak, prypomnili.

Nastulka raskazała, što babula zawiała jaje ũ wialiki horad, addała dobrym ludziom; tyje jaje wyhadawali, wyučyli, i što ciapier jana wučycielnicaj ũ Lebiedzianskaj wołaści.

Pabyła Nastula kolki dzion u Prudzianach, pašaściła j dawaj wybiracca jechać nazad. A wiaskowyje kaźnuc: „Nie, my ciabie nia puścim; my tabie spadabalisia, a i ty nam. Nihto jašće tak z nami nie hawaryŭ dobra, jak ty. Astawajsia! U našaj wołaści takže jość škoła, tak ty j wučy našych dzietak“.

Tym toja i končyłasia. Nastula pažahnałasia i pajechała da chaty.

Prajšło leta, wosień nastala zima. Prudzianskije haspadary, ničoha nie wiedajučy, zabrali chłapcoŭ i pawiali ũ wołaść wučyc. Hladziac: Nastula wučycielnicaj prymaje, zapisywaje chłapcoŭ, jak maje być. Otoż była radaść...

Ŭ druhuju niadzielu baby, dzieučaty, chłapcy pašli adwiedać Nastulu. Pośle Nastula stała pryjeżdżać u hości da Prudzian užo s swajimi wučniami.

A staroje babuli tak nihto bolš nia bačyŭ. Skul pryšla, kudy pašla, hdzie padzielasia, Boh jaje, znaje, ani słychu!..

Siracina šlozki lje;
Nieba koźnu ličyc.
Sam Boh siły joj paśle,
Adwahi pazyčyc.
Jak na kamień, ci na stal
Skociacca ślaziny,
Čysta spalać. Wielki žal
Ŭ ślazier siraciny.

7. Prypieŭki.

1) A ŭ harodzi miata, Za harodam miata; Lubi mianie, moj mileńki, Choć ja nie bahata,	2) Ja na ganačku staju, Ślozy kociacca: Mianie zamuż addajuć, Mnie nia choćecca.
3) Adna baba ašaleła, Druhaja ašlepla Šalonaja na ślapoj Pajechała ŭ piekła.	4) Jšoŭ Todar s Tadoraju, Najšli łapać s aboraju. „Oj ty Todar, ja Tadorka, Tabie łapać, mnie aborka“!
5) Kala łuhu, kala łuhu, kala łuhawinki Ci nia widzieŭ, ci nia bačyŭ pryhożaj dziaŭčynki? Choć ja widzieŭ, choć ja bačyŭ, nia budu kazaci, Zaprahu ja paru koni, pajedu űukaci.	

8. Prykazki.

Budzieć para, budzieć i trawa. Boh bolš maje, jak razdaŭ. Piłnuj haspadarki, buduć ũ haršku skwarki. Wolnamu wola, światomu raj. Usiaki cyhan swajho kania chwalić. Hdzie kwietki, tam i miod. Kali nia wieruć, nie bażysia, kali bjuć — nie prasiswa. Nie čapaj nikoho, nia bojsia ničoha. Druhich słuchaj i svoj rozum miej. Illa blizka, hnisia, baba, nizka, ustawaj ranieńka, dy žni da paznieńka.

Nia ũsio to słońca, što ũ wakonca. U wała jazyk doŭhi, dy hawaryć nia može. Nia tykaj nosa da čužoha prosa. Kali ũlez u duhu, nie każy „nie mahu“. Pa ślachocki, pa pałowi klocki, a ũ mużyckim šćoci—pa try klocki ũ roci. Skazaŭ, jak zwiazaŭ. Kali mużyk z žonkaj swarycca, tady ũ haršku trasca warycca. Skupy dwa razy tracić. U wosień i wiera-biej bahaty. Chto dbaje, toj maje. Chto pole trojić, toj chleb krojić. Chto try razy hare, toj snapoŭ bolš biare. Jak ty da ludziej, tak ludzi da ciabie. Lubiš jezdzić, lubi j sanački wazić.

Ranniaja ptuška zubki ciarebić, a poznaja wočki treć. Zahlanie sonce i ũ naše wakonce. Swaje budzim, kali nie pabjomsia (haworycca, kali chto druhomu na nahu zninacka nastupić, abo šturchanieć).

Ci cot, ci liška? Ci Lawon, ci Hryška? (pytajuca dzieŭku).

9. Zahadki.

Stajać wiły, na wilach kadłub, na kadłubie mihajło, na mihajli marhajło, na marhajli husty jelnik. (Čalawiek).

U ahniu nie haryć, na wadzie nia tonieć i pa sałomie nie šaćić. (Cień).

Stajić Hryhor pamieź hor, wilami padpiorty. (Stoŭp).

Wiečeram prylacić, ũsiu noć na ziamli pralażyć, a ranicaj na nieba iznoŭ palacić. (Rasa).

Dwa zajcy reżucca, bielaja kroŭ idzie. (Żorny i muka).

Pašla baba da Kijewa, ũ chaci kości pakinuła. (Kanopla).

Poŭna bočačka wina, nihdzie dziurački niama. (Jajka).

Časam rassiewaju, časam ja zbiraju. Sam syty bywaju i ludziej karmlu. (Zboże).

Čatry braty pad adnej šapkaj stajać. (Stoł).

Supółka „Zahlanie sonce i ũ naše wakonce“
wydała pakul što i pradaje:

Biełaruski lementar abo pierszaja nawuka czytań-
nia, cena 6 kapiejek.

Pierszaje czytannie dla dzietak biełarusaŭ.
Napisała Ciotka, cena 6 kap.

Беларуски лемэнтар, або першая навука чытання
цэна 6 кап.

Першае чытанне для дзетак беларусаў; зла-
жыла Цйотка, цэна 6 кап.

UZIAŁA NA SKŁAD I PRADAJE:

Вязанка. Янки Лучыны (Ивана Неслухоўскаго) цэна 4 кап.
Казки. Выдаў А. К. цэна 6 кап.

Biełaruski je pačtowuje pisulki:

Śčorsuny ũ letko, Śčorsuny ũ zimku; Prancišek Bohušewič
(Maciej Buračok) Pieśniar Biełaruski; Wincuk Marcinkie-
wič — pieśniar Biełaruski; Mużyki spad Puchawič; Tor-
żyšče ũ Puchowičach; Dzieučata spad Slucka; Parabkawa
dworknaja chata; Dudar Biełaruski; Janka Łučyna (Iwan
Niesluchoŭski), pieśniar biełaruski; Wiaskowaja baba s Try-
bužkou; Dom Tadeuša Kościuški u Merečoŭščyni, cena
kožnoje pisulki 5 kap.

Usio heta možna kupłać u hłaŭnym składzi ũ Piecierburhu,
Wasiloŭ wostroŭ, 4-ta linia, № 45, kw. 16.

Chto kuplaje u hłaŭnym składzi nia mienš jak za poŭrubiel,
toj nia płacić za prašannie počtaju. Małyje hrošy možna wy-
syłać pačtowymi markami. Jašče možna ũsio heta kupłać;
u Wilni u kniharniach W. Makouškaho, I. Zawadzkaŭho

M. Piaseckaje-Šlapelis.

Miensku

W. Makouškaho.

Witebsku

M. Zašupina.

Hrodni

B. Kozłoŭskaho.

Mahilowi

J. H. Syrkina.

Homli

J. H. Syrkina.

Piecierburhu ũ Polskaj kniharni na Jekatieryninskaj
wulicy.

Warsawi u kniharni G. Centeršwera na Maršaľkoŭskaj
wulicy.

Wypis s tawaryskaje umowy

Bielaruskaje wydaŭnickaje supolki „Zahlanie sonce i ŭ naše wakonce“.

§ 1. Tawarystwa ustanawiajeca dla toho, kab drukawać i šyryć pamieź ludziou knihi bielaruskije i ŭsio, što datyče Bielarusi.

§ 2. Tawarystwa heta budzie nazywacca „Zahlanie sonce i ŭ naše wakonce“!

§ 5. Dla tych, što zachoćuć pryłučycca k tawarystwu budzieć kniha s atrynymi kwitami, pa dziesiać rubloŭ kožny. Chto zapłacić dziesiać rubloŭ, toj ličycca supolnikom.

§ 6. Supolnik sam nie miešajeca ŭ haspadarku tawarystwa (nie zawiedujeć hrašmi, nie wiaździeć rachunkaŭ, nie padpisywajeć wekselaŭ i t. d.) i nie atwiečajeć za sprawy tawarystwa i za jaho daŭhi.

§ 7. Kožny supolnik maje prawa padawać hołas daradčy.

§ 9. At čystaho prybytku kožny hod adličywjajeca 10 procentaŭ ŭ zapasny kaditał.

Z astaŭšajesia čaści razdajeca poŭnapraŭnym siabrukóm i supolnikom dywidenda, t. j. častki miarkujućy da jich hrošy ŭ tawarystwie, ale nia bols 8% ŭ hod.

§ 13. Umowa heta, čyli dahawor majeć siłu da 1-ho studnia (janwara) miesiaca 1909 hoda. Adnak kožny supolnik majeć prawa wyjści s tawarystwa „Zahlanie sonce i ŭ naše wakonce“ i raniej.

Ab hetym pawinien jon na papiery uwiedamić za 6 miesiacou da kanca hoda. Hrošy addajucca jamu z asnaŭnoha kapitała.

Chto choće tamu može być wysłana poŭnaja tawaryskaja umowa.

Adres supolki:

Pieciarburh. Wasilou wostroŭ 4-ta linija № 45, kw. 16.

8000000049 1497

